

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 2 april – 12:00 uur d.d. 6 april

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Vrouw die overleed aan longembolie na AstraZeneca-vaccinatie 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Patiëntenfederatie Nederland & leder(in) LHV & NHG 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Medische experts NFK

Samenvatting

- Het begin van het paasweekend stond naast alle formatieperikelen in het teken van het stopzetten van het vaccineren met AstraZeneca. In NRC, De Telegraaf, AD en de Volkskrant uiten medische experts vanochtend kritiek op de vaccinatiestop. De experts maken zich vooral boos over de 'politieke aard' van het besluit en over het feit dat ze niet zijn geraadpleegd bij deze beslissing. Volgens de experts die door de kranten zijn geïnterviewd is het verstandiger om door te gaan met het vaccineren, omdat, zoals viroloog Menno de Jong in NRC stelt, het "... niet- of vertraagd vaccineren leidt tot meer slachtoffers, onnodige indirecte druk op de zorg en maatschappelijke lasten." GGD Hollands Midden-directeur Sjaak de Gouw snapt de frustratie van de experts, maar stelt dat er ook een 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' is. Hij verwacht echter dat er snel weer kan worden geprikt met het vaccin en dat de opgelopen achterstand snel kan worden ingehaald. Het EMA heeft inmiddels bekend gemaakt dat er wel degelijk een verband is tussen het AstraZeneca-vaccin en de bijwerkingen, maar blijft van mening dat de voordelen van het vaccin nog altijd groter zijn dan de risico's.
- Trouw meldt dat de GGD dagelijks tientallen telefoontjes krijgt van mensen die eigenlijk nog niet aan de beurt zijn, maar 'smeken' om eerder gevaccineerd te worden. Ook komen er mensen naar de priklocaties om te vragen of er vaccins over zijn. Volgens de GGD gaat het vooral om mensen met een kwetsbare gezondheid. De GGD gaat niet in op deze verzoeken, ook al gaan de verhalen soms door 'merg en been', aldus een woordvoerder. De overgebleven vaccins moeten volgens de vaccinatiestrategie eerst gebruikt worden voor personeel van de priklocaties. In het artikel wordt ook de oproep van Patiëntenfederatie Nederland en Leder(In) genoemd die afgelopen week een brief stuurden aan het ministerie van VWS waarin zij nogmaals lieten weten dat ze willen dat begin mei alle mensen uit een risicogroep gevaccineerd zijn. Volgens de Nederlandse Federatie van Kankerpatiënten (NFK) is het niet helder of kankerpatiënten – met andere vormen dan bloedkanker – tot een risicogroep behoren die prioriteit krijgt bij het vaccineren. Het NFK zegt hierop aan te dringen en vindt dat alle kankerpatiënten deze maand hun eerste prik moeten krijgen.
- Nieuwsuur heeft stukken ingezien met de nieuwe prognoses van het RIVM die woensdag in de Tweede Kamer worden besproken en meldt dat die gunstiger uitvallen. OMT-lid Marc Bonten bevestigt zondag in Nieuwsuur dat de nieuwe prognose gunstiger uitpakt. Wel vindt Bonten dat we voorzichtig moeten zijn met mogelijke versoepelingen, omdat de situatie instabiel blijft. LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers noemt de wisselende voorspellingen 'verwarrend'. Hij zegt het niet te snappen dat de verwachtingen zo snel door het RIVM bijgesteld worden, terwijl er in feite weinig veranderd is.

Karakterisering van de berichtgeving

- In de weekendkranten reportages van mensen die tot een risicogroep behoren en die zich afvragen wanneer ze aan de beurt zijn voor vaccinatie.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- Een Nederlandse vrouw is overleden aan gezondheidsklachten die een bijwerking van AstraZeneca zouden kunnen zijn.

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de social mediakanalen van staatssecretaris Blokhuis vragen mensen zich af waarom Nederland zorgpersoneel naar Curaçao stuurt, omdat we hier ook een tekort aan zorgpersoneel zouden hebben.

In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('5 vragen over...')

- De [Volkskrant](#) stelt aan CBG-voorzitter Ton de Boer de vraag waarom Nederland wederom een prikpaus met het AstraZeneca-vaccin inlast.
- Naar aanleiding van de tweede prikstop met het AstraZeneca-vaccin stelt [Trouw](#) de vraag of Nederland helemaal moet stoppen met het toedienen van dit vaccin, en 'kan Nederland wel zonder die miljoenen doses?'

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Hoofd vaccinatiestrategie van het EMA Marco Cavaleri** meldt dat er een verband bestaat tussen het AstraZeneca-vaccin en de zeldzame combinatie van bloedstolsels (trombose) en een laag aantal bloedplaatjes (trombocytopenie). Cavaleri blijft wel van mening dat de voordelen van het vaccin nog altijd groter zijn dan de risico's.
- Directeur van het Curaçao Medical Center Ingemar Merkies** zegt dat de situatie in zijn ziekenhuis 'ernstig, maar beheersbaar' is.

- Een onbekend aantal mensen zijn afgelopen weekend in Alphen aan de Rijn door huisartsen ingeënt met een dubbele dosis AstraZeneca.
- **Farmaceut Valneva** hoopt deze maand te kunnen starten met de laatste onderzoeksfase voor hun vaccin VLA2001. De Europese Commissie onderhandelt nog met Valneva over eventuele levering van het vaccin aan de Europese Unie.
- Duitsland heeft Nederland vanwege het hoge aantal besmettingen als 'hoog'-risicogebied aangewezen. Zo moeten reizigers die vanuit Nederland de grens oversteken vanaf vandaag een negatieve coronatest kunnen tonen.
- NOS meldt dat Belgen zich vanaf vandaag kunnen inschrijven voor een vaccinatie-reservelijst. Als er op een vaccinatieplaats overschotten zijn, kunnen die mensen op het laatste moment worden opgeroepen om een prik te halen. De VRT meldt dat er direct veel animo voor is.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Bij een **vaccinatiestraat in Enschede** is een fotograaf van de Tubantia belaagd door beveiligers van de GGD, omdat hij foto's maakte van de locatie, zo meldt de Tubantia. De beveiligers zouden hem de toegang tot de prikstraat hebben ontzegd, en grepen in toen ze zagen dat hij foto's maakte van de parkeerplaats. Ze sommeerden de fotograaf om zijn foto's te verwijderen, maar dat weigerde hij. Daarop probeerden ze hem volgens de krant tegen de grond te duwen. De GGD Twente laat weten de situatie te betreuren en zou telefonisch excuses hebben aangeboden.
- Reisorganisatie **Party in Belgrade** meldt dat zo'n 15 Nederlanders naar Servië zijn gereisd om daar tegen corona gevaccineerd te worden. Die Nederlanders vinden dat het vaccineren in Nederland te traag gaat.
- De coronazelftesten die sinds zaterdag in Etos-winkels liggen, zijn in een aantal filialen al uitverkocht. Een Etos-woordvoerder zegt dat er voor openingstijd bij sommige winkels een wachtrij stond.
- Uit een rondgang van NU.nl langs meerdere zorgregio's blijkt dat in ziekenhuizen door heel het land minder bedden beschikbaar zijn doordat personeel oververmoeid thuiszit.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokkenen?

- Trouw meldt dat de **GGD** dagelijks tientallen telefoontjes krijgt van mensen die eigenlijk nog niet aan de beurt zijn, maar 'smeken' om eerder gevaccineerd te worden. Ook komen er mensen bij de priklocaties om te vragen of er vaccins over zijn. Volgens de GGD gaat het vooral om mensen met een kwetsbare gezondheid. De GGD gaat niet in op deze verzoeken, ook al gaan de verhalen soms door 'merg en been', aldus een woordvoerder. De overgebleven vaccins moeten eerst gebruikt worden voor personeel van de priklocaties.

Betekenisgeving

Welke waarschuwingen en oproepen worden gedaan?

- **NVIC-voorzitter Diederik Gommers** roept op dat er speciale poliklinieken komen voor mensen die langdurige klacht overhouden aan een coronabesmetting. Gommers stelt dat politici rekening moeten houden met 'een grote groep mensen' die langdurige klachten houdt na een besmetting.
- **Burgemeesters Femke Halsema (Amsterdam), Sharon Dijksma (Utrecht), Jan van Zanen (Den Haag), Achmed Aboutaleb (Rotterdam) en Jan Lonink (Terneuzen)** roepen op om de terrassen en andere buitenruimtes te openen. Volgens Dijksma geeft dit mensen de ruimte om op 'een verantwoorde manier erop uit te gaan'. Ook het Veiligheidsberaad is voorstander van "... stapje voor stapje versoepelen, afhankelijk van de stand van zaken van de vaccinatie en de epidemiologische toestand", aldus **voorzitter Hubert Bruins**.
- In NRC roepen huisartsen op iedereen boven de zestig – zonder subgroepen – te vaccineren. Dat zou volgens de huisartsen veel efficiënter en sneller gaan. Volgens de huisartsen gaat het vaccineren momenteel 'veel te stroperig' door de 'overdreven zorgvuldigheid' in het proces.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- **Patiëntenfederatie Nederland en Ieder(in)** laten in een brief aan het ministerie van VWS nogmaals weten dat ze willen dat begin mei alle mensen uit een risicogroep gevaccineerd zijn. Volgens de **Nederlandse Federatie van Kankerpatiënten (NFK)** is het niet helder of kankerpatiënten – met andere vormen dan bloedkanker – tot een risicogroep behoren die prioriteit krijgt bij het vaccineren. Het NFK zegt hierop aan te dringen en vindt dat alle kankerpatiënten deze maand hun eerste prik moeten krijgen. Volgens een GGD-woordvoerder gaan 'straks' – als alle medewerkers van de prikstraten in aanmerking zijn gekomen – de restvaccins via huisartsen en ziekenhuizen naar de risicogroepen. Wie dat precies zijn, zegt de GGD nog te overleggen met het ministerie van VWS.
- Uit een reportage waarin **RTL Nieuws** met zestien zorgmedewerkers spreekt, blijkt dat 'duizenden' zorgmedewerkers geen zorgbonus krijgen. Duizenden zorgmedewerkers waren in de veronderstelling dat ze de zorgbonus zouden krijgen, maar grepen ernaast. De reden hiervoor zou zijn dat de overheid slechts een paar eisen opstelde, maar dat die eisen zo ruim opgesteld waren, dat werkgevers zelf moesten invullen wie recht had op de bonus en wie niet. Volgens RTL Nieuws heeft dat geleid tot 'willekeur, onbegrip en scheve gezichten.'
- Aan de hand van een reportage over Long Covid-patiënt Sharita Horyon en berichten uit een gesloten Facebookgroep stelt Trouw dat Long Covid-patiënten zich een lange tijd niet serieus genomen voelden. Zo stelt Horyon dat "... langdurige corona dreigde te verdwijnen in de hoek niet-erkende ziekten zoals het chronisch vermoeidheidssyndroom."

Horyon is dan ook opgelucht dat het RIVM onderzoek gaat doen naar deze klachten, omdat erkenning van de klachten de weg naar vergoeding van behandelingen door zorgverzekeraars opent.

- Nieuwsuur besteedt in een reportage aandacht aan de vastgelopen zorg in de jeugdpsychiatrie, die door de crisis alleen maar is vergroot. Dit item is n.a.v. een onderzoek van hoofdinspecteur van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Korrie Louwes, die de situatie in 20 instellingen onderzocht. De zorg voor jongeren met ernstige psychische problemen is vastgelopen. Kinderen vanaf twaalf, dertien jaar met ziektebeelden als eetstoornissen, depressie en suïcidaliteit, krijgen niet de hulp die ze nodig hebben. Duizenden kinderen staan op wachtlijsten die kunnen oplopen tot één jaar. "Dat er iets moet gebeuren, is evident." Corona heeft de problematiek die er al was voor de jeugd GGZ verder vergroot, verdiept en verscherpt", zegt Louwes.

Derde golf 'mogelijk' minder hoog dan verwacht

- Het AD en de Telegraaf berichten over de uitgelekte prognoses van het RIVM. Volgens het AD zijn de prognoses 'gunstig'. In het nieuwe model beleeft de derde golf onder de huidige maatregelen al half april zijn hoogtepunt. De Telegraaf kopt: 'Ziekenhuizen en RIVM oneens over piek'. Bronnen rond het OMT zouden volgens de krant melden dat de derde coronagolf mogelijk korter en minder hevig is dan eerder 'gevreest'. **OMT-lid Marc Bonten** bevestigt zondag in Nieuwsuur de prognose van het RIVM; de piek van de derde coronagolf zal naar verwachting lager uitvallen dan eerder gedacht. Bonten verklaart dat het de laatste weken meeviel hoe snel de bezetting van het aantal ic-bedden toenam. Daarbij merkt hij wel op dat er de laatste paar dagen een sterke toename is van het aantal bezette ic-bedden, op dit moment 746. Dit zal 'zeker' weer invloed hebben op de volgende voorspelling, zegt Bonten. Daarom vindt Bonten dat we voorzichtig moeten zijn met mogelijke versoepelingen, omdat de situatie instabiel is. **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** zegt in De Telegraaf dat hij de wisselende voorspellingen 'verwarrend' vindt. Hij zegt niet te snappen dat de verwachtingen zo snel door het RIVM bijgesteld worden terwijl er in feite weinig veranderd is aan de situatie, aldus Kuipers.

Hoe wordt naar de overheid(saanpak) gekeken?

AstraZeneca-vaccinatiestop

- In NRC, De Telegraaf, AD en Volkskrant uiten medische experts kritiek op de tijdelijke 'prikpauze' met AstraZeneca, mede doordat zij bij dit besluit niet zijn geraadpleegd. Zo kopt de Volkskrant dat trombose-experts 'woedend' zijn over de tijdelijke stop gezien dit medisch niet verantwoord is. Volgens de experts is het dan ook een politiek besluit geweest om te stoppen. Zo stelt **hoogleraar klinische epidemiologie Frits Roosendaal** in de Volkskrant dat het besluit voortkomt uit de "... angst dat er meer gevallen bij komen en dat de overheid dan een lakse houding wordt verweten." De experts die door de kranten zijn geïnterviewd zijn het erover eens dat het verstandiger is om door te gaan met het vaccineren, omdat, zoals **viroloog Menno de Jong** in NRC stelt, het "... niet- of vertraagd vaccineren leidt tot meer slachtoffers, onnodige indirecte druk op de zorg en maatschappelijke lasten." **Hoogleraar klinische trombose Hugo ten Cate (Maastricht UMC+)** voegt hier in De Telegraaf aan toe dat het stoppen 'niet verantwoord' is, omdat de pandemie nog 'volop actief' is. **Directeur van de Trombosestichting Stans van Egmond** maakt zich in AD vooral zorgen om wat **hoogleraar cardiologie voor vrouwen Angela Maas** in NRC 'paniekvoetbal' noemt: dit 'beleid van prikken en weer stoppen' zorgt volgens haar voor onrust onder de bevolking.
- **GGD Hollands Midden-directeur Sjaak de Gouw** stelt dat het 'medisch gezien' logisch is om door te gaan met het AstraZeneca-vaccin, maar dat er ook een 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' is. De Gouw verwacht dat er snel weer kan worden geprikt met het AstraZeneca-vaccin en dat de opgelopen achterstand snel kan worden ingehaald.
- In talkshow Beau stelt **trombose-expert Saskia Middeldorp** dat de AstraZeneca-prikstop 'een slechte zaak is' en dat het voorbarig is om nu al te stoppen gezien het EMA-verslag over de bijwerkingen morgen pas verschijnt. Wel is het volgens Middeldorp van belang om goed onderzoek te doen naar de trombosegevallen.
- **OMT-lid Marion Koopmans** vindt de prikstop eveneens onverstandig. Koopmans relateert de gezondheidsrisico's door op Twitter te stellen dat de kans op trombose na een vaccinatie met AstraZeneca 'tussen de kans op overlijden door een aanval door een hond en de kans op overlijden door de bliksem inzit'.
- Op de social mediakanalen van VWS en minister De Jonge veel negatieve berichten over de AstraZeneca-vaccinatiestop. Mensen geven aan het 'wankele beleid' rond AstraZeneca 'zat' te zijn. In de discussie zijn twee groepen zichtbaar. Een groep vindt dat we er helemaal mee moeten stoppen en een andere groep vindt het juist raar dat we gestopt zijn. Volgens de laatste groep zijn de risico's te verwaarlozen en de gevolgen van niet of vertraagd vaccineren en het beschadigen van het vertrouwen in de vaccins veel groter.

Vaccinatiestrategie

- NOS bericht afgelopen vrijdag dat er meldingen zijn van huisartsen die nog AstraZeneca-vaccins over hadden. Zij spreken met Praktijkeigenaar en huisarts Jamy Moussavi (De Nieuwe Dokter in Den Haag). Moussavi vertelt dat het advies van de huisartsenverenigingen LHV en NHG niet werkt. De verenigingen adviseren huisartsen om niets van de vaccins weg te gooien, maar contact op te nemen met collega artsen in de regio. Volgens Moussavi kampen alle huisartsen en de GGD met dit probleem. Volgens Moussavi kan je het vaccineren beter centraal regelen. Inmiddels heeft Moussavi besloten om zelf een reservelijst te maken van mensen van wie hij weet dat ze het vaccin goed kunnen gebruiken. Huisartsenverenigingen LHV en de NHG herkennen de geluiden over overschotten niet maar stellen dat het kan voorkomen dat in de ene regio iemand zit met overschotten en in de andere regio niet.

- **PvdA-Kamerlid Attje Kuiken** uit, naar aanleiding van het Trouw artikel over mensen die de GGD benaderen voor een prik omdat zij tot een risicogroep behoren, kritiek op de vaccinatiestrategie. Zo is er volgens Kuiken 'nog steeds geen duidelijke lijn voor prikken die overblijven (spillage)' en is het 'essentieel dat het priktempo omhoog gaat'.
- **NRC-journalist Rik Rutten** zegt dat Nederland volgens de Europese Commissie de meeste leveringen krijgt van alle lidstaten en dat dit genoeg moet zijn om twee derde van de bevolking volledig te vaccineren of om iedereen 1 prik te geven.
- **De Volkskrant** zet de, volgens hen, drie grootste obstakels in de vaccinatiestrategie uiteen: De zorgmedewerkers komen niet opdagen, de strategie is 'zo flexibel als een loden deur', en voor huisartsen is vaccineren een 'enorm gedoe'.
- **OLVG-bestuursvoorzitter Maurice van den Bosch** pleit in **de Volkskrant** voor meer 'creativiteit en maatwerk' bij de uitvoering van de coronastrategie. Van de Bosch is onder meer kritisch op het vaccinatiebeleid en vraagt zich af waar de vaccins voor de zorgmedewerkers blijven gezien 'er dagelijks vaccins op de plank blijven liggen'.
- **AD-hoofdredacteur Hans Nijenhuis** stelt in zijn column 'Vaccineren helpt ons uit deze crisis' dat de tijdelijke stop het vertrouwen in het vaccin zal verminderen en voor verdere vertraging zorgt. Volgens Nijenhuis helpt enkel het vaccineren ons uit de crisis en is de huidige situatie 'te ernstig' om uit voorzorg te stoppen.

Opiniepeilingen

- Uit de voorlopige resultaten van een studie van de **TU Delft** en de **Erasmus Universiteit Rotterdam** onder een representatieve groep van 1500 respondenten blijkt dat ongeveer de helft van de Nederlanders vindt dat als alle 60-plussers en mensen met een kwetsbare gezondheid gevaccineerd zijn, mensen met medische contactberoepen voorrang moeten krijgen in de vaccinatiestrategie.
- Uit een onderzoek van **Hart van Nederland** onder bijna 3000 mensen blijkt dat ruim twee derde van de Nederlanders vindt dat alle horeca, pretparken en sauna's per direct weer open moeten voor mensen die zijn gevaccineerd of die een negatieve sneltest kunnen laten zien.